

Meitene

Kādā pilsētas nostūrī augstā, šaurā namā – *rue Vauborel* Nr. 4 – pie zema galdiņa sestajā un pēdējā stāvā ceļos noietusies sešpadsmit gadus veca akla meitene, vārdā Marīlora Leblanka. Visu galdiņa virsmu aizņem koka modelis, kas ārkārtīgi samazinātā veidā attēlo to pašu pilsētu, kurā viņa stāv uz ceļiem. Simtiem namu, tirgotavu un viesnīcu mūru ielokā; katedrāle ar mežģīnēm ap torni, senā, masīvā *Château de Saint-Malo* un piejūras savrupnamu rindas ar skursteņu kniedēm. No liedaga, kura nosaukums ir *Plage du Môle*, stiepjas slaiks koka mols; zivju tirgu pārjumj smalka, režģota velve; laukumos atrodas miniatūri soli – pats mazākais no tiem ir ābola sēkliņas lielumā.

Marīlora ar pirkstu galiņiem ceļo pa centimetru plato brustvēru, kas visam modelim apvelk apkārt nesimetrisku zvaigzni. Mūru augšienē viņa uztausta ailu, no kuras jūrā raugās četri ceremoniju lielgabali. – Holandiešu bastions, – viņa čukst un laiž pirkstus nokāpt pa kāpnītēm. – *Rue des Cordiers. Rue Jacques Cartier.*

Istabas stūrī stāv divi cinkoti spaiņi, līdz malām pilni ar ūdeni. Kad vari, vectēvocis viņai piekodināja, salej spaiņos ūdeni. Trešā stāva vannā tāpat. Ej nu sažini, kad ūdens atkal pazudīs.

Meitenes pirksti atgriežas pie katedrāles torņa. Tagad uz dienvi-
diem no Dinānas vārtiem. Visu vakaru viņa ar pirkstiem staigājusi pa modeli, gaidīdama pārnākam vectēvoci Etjēnu, šī nama saimnieku. Pa nakti, kamēr viņa gulēja, Etjēns izgājis ārā un nav atgriezies. Tagad atkal ir nakts, pulksteņa rādītāji apgājuši kārtējo apli, visā kvartālā valda klusums, un viņa nespēj aizmigt.

Bumbvedējus viņa izdzird, kad tie ir trīs jūdžu attālumā. Aizvien skaļāki trokšņi, līdzīgi sprakšķoņai radioviļņos. Vai šalkoņai gliemežnīcā.

Kad viņa atver logu, lidmašīnas iedūcas skaļāk. Citādi nakts ir biedējoši klusa: nekur neducina motori, neskan baltis, nešķind trauki. Negaudo sirēnas. Uz bruģa neklab soļi. Pat kaijas neklaigā. Tikai paisyms, vienu kvartālu tālāk un sešus stāvus zemāk, sitas pret pilsētas mūru pamatiem.

Un vēl kaut kas.

Kaut kas klusi grab, pavisam tuvu. Viņa pastumj vaļā kreiso slēģi un noslidina pirkstus pār labā latīņām. Tajās ieķērusies papīra lapa.

Meitene pieliek to pie deguna. Smaržo pēc svaigas tintes. Iespējams, pēc benzīna. Papīrs ir stingrs – ārā nav sabijis ilgi.

Marīlora zeķēs stāv pie loga. Aiz muguras ir viņas istaba, skapjaugšā sarindoti gliemežvāki, gar grīdlīstēm oļi. Stūrī piesliets viņas spieķis, knūpus gultā gaida lielā Braila grāmata. Aizvien skaļāk dūc lidmašīnas.

Zēns

Piecas ielas uz ziemeļiem no neskaidras *staccato* rūkoņas pamostas astoņpadsmit gadu vecais baltmatis, vācu ierindnieks, vārdā Verners Fennigs. Rūkoņa nav necik skaļāka par kaķa murrāšanu. Par mušu klauvēšanu pie tālas loga rūts.

Kur viņš atrodas? Saldais, nedaudz ķīmiskais ieroču smēra smārds; nesen sanaglotu šaviņu kastu svaigā smarža; vecu gultas pārklāju naltalīns – viņš ir viesnīcā. Protams. *L'hôtel des Abeilles*, Bišu viesnīcā.

Vēl ir nakts. Vēl agrs.

No jūras puses dzirdama svelpoņa un dārdi: strādā pretgaisa aizsardzības artilērija.

Pa gaiteni uz kāpņu akas pusi aizsteidzas zenītnieku baterijas kaprālis. – Uz pagrabu! – viņš pār plecu uzsauc, un Verners ieslēdz lauka lukturīti, ieritina segu mantu maisā un izmetas priekšnamā.

Vēl nesen Bišu viesnīca bija liksms nams: tai bija košzili slēgota fasāde, kafejnīca ar austerēm uz ledus, aiz bāra letes glāzes spodriņāja bretoņu viesmīļi ar tauriņu kaklasaitēm. Viesus gaidīja divdesmit viena istaba, skats uz jūru un vestibilā – kamīns kravas auto lielumā. Aperitīvus dzēra uz nedēļas nogali atbraukušie parīzieši; pirms viņiem turpat bija sēdējuši retie Republikas emisāri – ministri un viceministri, abati un admirāļi –, bet vēl pirms tam, gadsimtu pēc gadsimta, vēja apsvilināti korsāri: slepkavnieki, laupītāji, sirotāji, jūrnieki.

Vēl agrāk, pirms jebkādām viesnīcām, pilnus piecus gadsimtus iepriekš, te dzīvoja turīgs kaperis, kurš, metis pie malas jūras laupīšanu, bija sācis pētīt bites Senmalo apkaimes pļavās, rakstīja piezīmes

un ēda medu tieši no kārēm. Virs durvju zimzēm joprojām redzamas ozola ģerboņos izgrebtas kameses, efejām noaugusī strūklaka pagalmā līdzinās stropam. Verneram visvairāk patīk piecas izbalējušas freskas pie lepnāko augšstāva istabu griestiem: uz zila fona planē bites bērna lielumā, prāvi, kūtri trani un darba bites ar caurspīdīgiem spārniem, bet virs sešstūrainas vannas pa visiem griestiem ritinās trīs metrus gara karaliene ar daudzām acīm un pūkainu zelta vēderu.

Pēdējā mēneša laikā viesnīca ir pārvērtusies par kaut ko citu: par cietoksni. Austriešu zenītnieku vienība ar dēļiem aizsitusi visus logus, apgāzusi visas gultas. Viņi ir nostiprinājuši ārdurvis, piekrāvuši kāpņu telpas ar artilērijas šāviņu kastēm. Ceturtajā stāvā, kur dārza istabu franču durvis veras tieši uz pilsētas aizsargvaļņiem, uz dzīvi apmeties par “astoņdesmit astoņi” dēvēts vecīgs zenītlielgabals, kas deviņus kilogramus smagus šāviņus jaudā aizšaut piecpadsmit kilometru tālumā.

Austrieši sauc savu lielgabalu par *Viņas Majestāti* un visu pagājušo nedēļu ir to aptekājuši kā darba bites karalieni. Ēdinājuši ar eļļām, pārkrāsojuši stobrus, iezieduši riteņus; pakājē kā ziedojumus izkārtājuši smilšu maisus.

Karaliskā *acht acht*, nāvīgā patvaldniece, kurai vajadzēs viņus visus nosargāt.

Kad Verners ir kāpnēs, pusskrejā uz pirmo stāvu, “astoņdesmit astoņi” izšauj divas reizes pēc kārtas. Viņš pirmo reizi dzird šo lielgabalu no tik neliela attāluma, un rīboņa ir tāda, it kā visa viesnīcas augšdaļa būtu norauta nost. Verneram sapinas soļi, viņš piespiež rokas pie ausīm. Vibrācija aiziet pa sienām līdz pašiem pamatiem, tad aizveļas atpakaļ uz augšu.

Verners dzird, kā austrieši divus stāvus virs viņa ķer un grābj, no jauna pielādē, bet abi lādiņi tikmēr kaukdami attālinās, brāžas pār okeānu, jau aizjoņojuši vismaz trīs četrus kilometrus. Viens no austriešiem, šķiet, dzied. Varbūt vairāk nekā viens. Varbūt dzied viņi visi. Astoņi *Luftwaffe* karavīri, kuri nenodzīvos ilgāk par šo stundu, dzied mīlestības dziesmu savai karalienei.

Verners skrien pa vestibilu pakaļ sava lukturīša staram. Lielgabalš nodārd trešo reizi, kaut kur tuvumā plīst stikli, pa skursteni grabēdami nogāžas sodrēji, viesnīcas sienas dun kā ieskandināts zvans. Verneram bail, vai šis troksnis neizspers zobus viņam no smaganām.

Viņš atrauj vaļā pagraba durvis un piestāj uz sliekšņa. Gar acīm ņirb. – Viss? – jauneklis jautā. – Viņi tiešām nāk?

Vai ir kāds, kas var viņam atbildēt?

Senmalo

Visgarām ieliņām mostas, nodvešas, nopūšas pēdējie neevakuētie pilsētnieki. Vecmeitas, prostitūtas, vīrieši, kuriem pāri sešdesmit. Novilcinātājiem, sadarbotājiem, neticētāji, dzērāji. Visu ordeņu mūķenes. Trūcīgie. Stūrgalvīgie. Aklie.

Daži skrien uz bumbu patvertnēm. Citi sev iegalvo, ka tās ir tikai mācības. Vēl citi minstinās, tverdami pēc segas, lūgsnu grāmatas vai kāršu kavas.

D-diena bija pirms diviem mēnešiem. Šerbūra jau atbrīvota, Kāna atbrīvota, Renna tāpat. Puse Rietumfrancijas ir brīva. Austrumos sarkanie no jauna ieņēmuši Minsku; Varšavā saceļas poļu Tēvijas armija; daži laikraksti ir sadūšojušies tik ļoti, ka prāto, vai kara norisē nav noticis lūzums.

Šeit nekā tāda nav. Tikai ne šeit, pēdējā citadelē uz kontinenta malas, pēdējā vācu atbalsta punktā Bretaņas piekrastē.

Šeit, kā ļaudis sačukstas, vācieši saveduši kārtībā katakombas, kas divu kilometru garumā stiepjas zem viduslaiku mūriem, no jauna nocietinājušies, izrakuši jaunas ejas pazemē un ārup, izbūvējuši apstulbinoši komplicētus pazemes kompleksus. Kambaru kambari upes otrā krastā iepretim vecpilsētai, zem *La Cité* pussalas cietokšņa, ir pilni ar pārsējiem, pilni ar munīciju. Runā, ka tur esot pat pazemes slimnīca ar griestu ventilatoriem, ar ūdens tvertni, kurā salieti divsimt tūkstoši litru, tiešais vads ar Berlīni. Mīnas ar liesmu metējjiem, vesels tīkls dotu ar periskopu tēmēkļiem; sagādāts tāds arsenāls, ka viņi tur varēs veselu gadu kaisīt jūrā šāviņus, no rīta līdz vēlam vakaram.

Mūsu pilsētiņā, ļaudis čukstas, ir tūkstotis vāciešu, kas mirs, bet nepadosies. Vai pieci tūkstoši. Varbūt arī vairāk.

Senmalo. Pilsētu no četrām pusēm ieskauj ūdens. Tās saikne ar Franciju ir trausla jo trausla: uzbērums, tilts, zemes strēle. Pirmām kārtām mēs esam *Malouins**, saka Senmalo iedzīvotāji. Pēc tam bretoņi. Ja vēl kaut kas palicis pāri, tad franči.

Vētras naktīs pilsētas granīts zalgo zils. Vislielākajos paisuma uzplūdus jūra iezogas arī pilsētas vidučā namu pagrabos. Bēguma stundās virs jūras izslejas tūkstoš vragu jūras pīlītēm aplipušās ribas.

Aplenkumus šis mazais zemesrags pieredzējis jau trīstūkstoš gadu ritumā.

Šādu – nekad.

Vecmāmuļa paņem uz rokām niķīgu mazuli. Jūdzi tālāk sānieliņā aiz Sentservānas dzērājs mīzdamas izķeksē no dzīvžoga papīra lapu. *Steidzams paziņojums visiem Senmalo iedzīvotājiem, tur rakstīts. Nekavējoties dodieties ārā no pilsētas!*

Uzplūdu salās zibeņo pretgaisa aizsardzības baterijas, milzīgie vācu lielgabali no vecpilsētas raida pār jūru atkal jaunu kaucošu šāviņu zalvi, mēness apspīdētā, par *Fort National* saukta cietokšņa pagalmā uz mazas saliņas puskilometru no krasta augšup lūkojas trīs-simt astoņdesmit ieslodzītu franču.

Četri okupācijas gadi – ko tagad nozīmē aizvien skaļākā bumbvedēju rēkoņa? Atbrīvošanu? Pilnīgu iznīcināšanu?

Tarkšķ ložmetēji. Rib zenīartilērijas čerkstošās bundziņas. Ducis uz katedrāles torņa satupušu baložu vienā brāzmā noveļas lejā un ripeniski metas prom pāri jūrai.

* Senmalo iedzimtais. (*Franču val.*)

Rue Vauborel 4. numurs

Marīlora Leblanka viena pati stāv savā istabā, vilkdama nāsīs smaržu no skrejlapīņas, kuru viņa nespēj izlasīt. Gaudio sirēnas. Viņa aizver slēģus un aizbultē logu. Ar katru sekundi lidmašīnas ir tuvāk, katra no šīm sekundēm ir zaudēta izdevība. Viņai vajadzētu skriet lejā pa kāpnēm. Steigties uz to virtuves stūri, no kura pa lūciņu var nokļūt pagrabā, kurā karu pārļaiž putekļi, peļu sagrauzti paklāji un sen nevirinātas mūžvecas lādes.

Viņa neskrien un nesteidzas. Marīlora atkal pieiet pie galda, kas stāv gultas kājgalī, un nometas uz ceļiem pie pilsētas maketa.

Viņas pirksti no jauna uzmeklē nocietinājumu ārsienu, Holandiešu bastionu, kāpnītes uz leju. Lūk, logs, pa kuru īstajā pilsētā kāda sieviete ik svētdienu izdauza paklājus. Pa šo logu zēns reiz kļiedza: *Skaties, kur ej, neesi tak akla!*

Gropēs grab loga rūtis. Pretgaisa ieroči izšauj kārtējo zalvi. Zeme vēl mazliet pagriežas ap savu asi.

Zem viņas pirkstu galiem mazītiņa *rue d'Estrées* krustojas ar mazītiņu *rue Vauborel*. Pirksti nogriežas pa labi; tie slīd pār ārdurvīm. Vienas, divas, trīs. Četras. Kuro reizi viņa to dara?

Ceturtais numurs: augsts, neapkopts putnu būris, kas pieder viņas vectēvocim Etjēnam. Nams, kurā viņa nodzīvojusi šos četrus gadus. Kura septītajā stāvā viņa viena pati piemetusies uz grīdas un uz viņas pusi rēkdami brāžas desmit amerikāņu armijas bumbvedēji.

Viņa piespiež niecīgās ārdurvis, palaizdama vaļā apslēptu sviru; namiņš paslejas un ir izceļams no koka pilsētiņas. Marīloras rokās tas nav lielāks par viņas tēva cigarešu kārbiņu.

Bumbvedēji jau ir tik tuvu, ka zem ceļgaliem vibrē grīda. Aiz durvīm šķind pie kāpņu šahtas griestiem piekārtās lustras kristāla piekariņi. Marīlora par deviņdesmit grādiem pagriež miniatūrā nama skursteni. Tad noslidina nost trīs plānos dēlišus, kuri veido jumtu, un apgriež namiņu otrādi.

Viņas delnā iekrīt akmens.

Tas ir auksts. Ne prāvāks par baloža olu. Pēc aprisēm līdzīgs asarai.

Marīlora cieši saspiež namiņu vienā rokā un akmeni otrā. Istaba ir kļuvusi ļodzīga, neizturīga. Liekas, tās sienām cauri tūlīt izlauzīsies milzīgi pirksti.

– Tēti? – viņa čukst.